

LAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 9/1998 vp

Hallituksen esitys Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisestä tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaan yleissopimukseen sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan pöytäkirjaan tehdyn yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 1 päivänä syyskuuta 1998 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisestä tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaan yleissopimukseen sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan pöytäkirjaan tehdyn yleis-

sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä (HE 92/1998 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Ronald Wrede, ulkoasiainministeriö
- lainsäädäntösihteeri Maarit Vallinen, oikeusministeriö
- oikeustieteen tohtori Timo Esko..

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan saatettavaksi voimaan Brysselissä 29 päivänä marraskuuta 1996 Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisestä Brysselissä 27 päivänä syyskuuta 1968 tehtyyn yleissopimukseen tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla (*Brysselin yleissopimus*) sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan pöytäkirjaan tehdyn sopimuksen (*liittymissopimus*) määräykset.

Brysselin yleissopimuksen tarkoituksena on helpottaa tuomioiden vastavuoroista tunnustamista ja täytäntöönpanoa Euroopan yhteisöihin kuuluvissa valtioissa. Yleissopimuksessa on

määräyksiä siitä, missä valtiossa tai tuomioistuimessa kansainvälisluontoinen yksityisoikeudellinen riita-asia voidaan ottaa tutkittavaksi. Lisäksi siinä on määräykset sopimusvaltiossa riita-asioissa annettujen tuomioiden tunnustamisesta ja niiden täytäntöönpanokelpoisuudesta toisessa sopimusvaltiossa. Luxemburgissa 3 päivänä kesäkuuta 1971 tehdystä yleissopimukseen liitettyssä pöytäkirjassa on Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelle annettu valta tulkita yleissopimusta ylimpänä tuomioistuimena.

Yleissopimuksen määräykset vastaavat, luennottamatta Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tulkintavaltaa koskevia määräyksiä, pää-

osiltaan Luganossa 16 päivänä syyskuuta 1988 Euroopan yhteisöihin ja Euroopan vapaakauppaliittoon kuuluvien valtioiden välillä tehdyn yleissopimuksen määräyksiä. Suomi on ratifioinut Luganon yleissopimuksen ja se on täällä tullut voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1993.

Liittyessään Euroopan unioniin Suomi on muun muassa sitoutunut liittymään edellä mainittuun Brysselin yleissopimukseen sekä sen tulkittaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan pöytäkirjaan. Liittymissopimus tulee kansainvälisesti voimaan kolmannen kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun kaksi sopimuksen allekirjoittanutta valtiota, joista yhden tulee olla Itävalta, Suomi tai Ruot-

si, on tallettanut ratifioimiskirjansa. Tämän jälkeen liittymissopimuksen oikeusvaikutukset alkavat jokaisen allekirjoittajavaltion osalta kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun asianomainen valtio on tallettanut ratifioimiskirjansa.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisestä tehdyn Brysselin yleissopimukseen ja siihen liittyviin pöytäkirjoihin koskevan sopimuksen määräysten hyväksymisestä siltä osin kuin ne kuuluvat lainsäädännön alaan sekä lakiehdotus merilain muuttamisesta.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä asianmukaisena. Esityksen käytännön merkitys on vähäinen, koska Suomi on jo aikaisemmin liittynyt Brysselin sopimuksen rinnakkaissopimukseen eli Luganon yleissopimukseen. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä seuraavin 2. lakiehdotukseen kohdistuvien huomautuksien ja muutosehdotuksien.

2. Laki merilain muuttamisesta

13 luku. Kappaletavaran kuljetus

60 § Toimivaltaista tuomioistuinta koskevat sopimusehdot. Pykälä sisältää säännökset sopimosapuolten vapaudesta sopia, mikä tuomioistuin on toimivaltainen käsittelemään kappaletavaran kuljetukseen liittyvää riitaa. Pykälän 1 momentti rajoittaa sopimusvapautta, kun taas 4 momentti laajentaa sopimusvapautta Luganon yleissopimuksen määräysten mukaisesti. Hallituksen esityksessä ehdotetaan pykälän 4 momenttiin lisättäväksi viittaus Brysselin yleissopimukseen, joka Luganon sopimuksen tavoin edellyttää laajaa sopimusvapautta.

Asian valiokuntakäsittelyn aikana on ilmennyt, että viittauksen lisääminen 4 momenttiin on riittämätön toteuttamaan Brysselin yleissopimuksen määräykset, koska ne on ulotettava koskemaan myös muita kuin momentissa mainittuja säännöksiä. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että 4 momentista poistetaan siinä oleva sopimusviittaus ja sopimusviittaukset sisällytetään 21 lukuun lisättävään uuteen 8 a §:ään, jolloin ne koskevat koko lakia.

21 luku. Toimivaltainen tuomioistuin ja oikeudenkäynti merioikeusjutuissa

5 § Toimivaltainen merioikeus matkustajien kuljetuksessa. Pykälä sisältää säännökset sopimosapuolten vapaudesta sopia, mikä tuomioistuin on toimivaltainen käsittelemään matkustajien ja matkatavaran kuljetukseen liittyvää riitaa. Pykälän 1 momentti rajoittaa sopimusvapautta, kun taas 2 momentti laajentaa sopimusvapautta Luganon yleissopimuksen määräysten mukaisesti. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus Brysselin yleissopimukseen.

Valiokunta ehdottaa samoin perustein kuin edellä 13 luvun 60 §:n kohdalla, että viittaus-säännökset kootaan uuteen 21 luvun 8 a §:ään ja

5 §:n 2 momentti kumotaan. Momentin kumoamisen vuoksi 5 §:n 3 momenttia on tarkistettava.

8 a § Tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevien yleissopimusten soveltamisesta (uusi). Valiokunta ehdottaa, että lukuun lisätään uusi pykälä, jossa viitataan Luganon ja Brysselin yleissopimuksiin.

Lisäksi lakiin on tehtävä lakiteknisiä korjauksia ja valiokunnan ehdottamien muutosten vuoksi tarkistettava lain johtolausetta.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy ne Brysselissä 29 päivänä marraskuuta 1996 tehdyn liittymissopimuksen määräykset, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen,

että 1. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

että 2. lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti:

2.

Laki

merilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 15 päivänä heinäkuuta 1994 annetun merilain (674/1994) 21 luvun 5 §:n 2 momentti ,
muutetaan 13 luvun 60 §:n 4 momentti ja 21 luvun 5 §:n 3 momentti , sellaisena kuin 21 luvun
 5 §:n 3 momentti on laissa 234/1996, sekä
lisätään 21 lukuun uusi 8 a § , seuraavasti:

13 luku

Kappaletavaran kuljetus

60 §

Toimivaltaista tuomioistuinta koskevat sopimusehdot

— — — — —
 Mitä 1 momentissa säädetään ei sovelleta, ellei sovittu lastaussatama eikä sovittu purkaussatama sijaitse Suomessa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa (*poist.*).

21 luku

Toimivaltainen tuomioistuin ja oikeudenkäynti merioikeusjutuissa

5 §

Toimivaltainen merioikeus matkustajien kuljetuksessa

— — — — —
 (2 mom. *poist.* .)

Sen estämättä, mitä 1 (*poist.*) momentissa säädetään, kanne voidaan nostaa myös sen paikkakunnan merioikeudessa, missä kuljetuksen suorittanut alus on takavarikoitu tai joutunut muun turvaamistoimen kohteeksi. Kanteen nostamiseen silloin, kun vakuus on asetettu aluksen vapauttamiseksi takavarikosta, sovelletaan, mitä tämän luvun 3 §:n 2 momentissa säädetään. (*Uusi 3 mom.*)

8 a § (Uusi)

Tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevien yleissopimusten soveltamisesta

Mitä tässä laissa säädetään, ei sovelleta, kun muuta seuraa tuomioistuimen toimivallasta sekä

tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla tehdyistä yleissopimuksista ja niihin liittyvistä pöytäkirjoista (SopS 44/1993 ja SopS /).

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Helsingissä 2 päivänä lokakuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Henrik Lax /r
vpj. Matti Vähänäkki /sd
jäs. Sulo Aittoniemi /kesk
Juhani Alaranta /kesk
Toimi Kankaanniemi /skl
Juha Karpio /kok
Anne Knaapi /kok

Pekka Kuosmanen /kok
Annika Lapintie /vas
Kari Myllyniemi /kesk
Heikki Rinne /sd
Pekka Saarnio /vas
Säde Tahvanainen /sd
Jukka Tarkka /nuors.